

Društvenik.

"Domoljubova" priloga, posvečena
izobrazbi in našim društvom.

Francoska revolucija in njen pomen v zgodovini Evrope.

(Dalje.)

IV.

Glavne zasluge, da so se zavezniki (Avstrijci, Prusi, Rusi in Angleži) kot en mož postavili Napoleonu nasproti in poklicali na francoski prestol Burbonca Ljudovika XVIII., je imel med drugimi avstrijski minister Metternich, ki je v tisti dobi nekako vodil vso evropsko politiko.

Po odgonu Napoleona na sv. Heleno so se sešli na Dunaju vsi evropski državniiki in sklenili zbrisati vsako sled Napoleonove vlade. Vsi so imeli veliko tožbo in prošnjo in tako so se slednjič zedinili in vzeli Francozom vse dežele, ki so jih ti od revolucije sem osvojili. Vsakdo, Avstrijec, Prus, Rus itd. je dobil izgubljene dežele nazaj. Ti visoki gospodje so se tudi zmenili, da hočejo vsi sveto čuvati nad evropskim mirom in strogo paziti, da bi se v njihove države ne razširilo kako svobodomiselnost gibanje iz Francoskega sem. Zato so s skrbnim očesom zasledovali, kje bi v knjigah ali časopisih kaj sumljivega zasledili in takoj kaznovali dotičnega, ki je to pisal.

Po Napoleonovem padcu je zopet Ljudovik XVIII. zasedel francoski prestol. Takoj so se kazala znamenja kraljeve vlade, ki si je stavila nalogo, da izžene kraljeve morivce in Napoleonove pristaše. Cenzuro so poostriili in povsod gledali na to, da se povzdigne moč vlade in kralja. Po Ljudovikovi smrti je postal kralj Karol X., ki je omejil pravice državnega zbora in sploh prepovedal vsako izdavanje spisov brez dovoljenja oblasti. Te trde doležbe so razburile duhove in julija 1830 so se vneli hudji poulični boji. Ker je del vojaštva odpovedal kralju pokorščino, se je ta odrekel kroni in zbežal v tujino.

To je bila druga revolucija na Francoskem, ki se je imenovala tudi juljska revolucija. Liberalci, katere so prej spodbijali iz zbornice, so izdelali novo ustavo in podelili volivno pravico le imovitejšim stanovom.

Polzkus revolucionarjev, vpeljati zopet republiko, se je ponesrečil. Vlado

je prevzel kralj Ljudovik-Filip Orleanski in se strogo držal ustave. A kljub temu se ni mogel prikupiti narodu. Dolžiti so ga začeli raznih denarnih spekulacij. Le s pomočjo tujih vladarjev in vsled uspehov francoske armade, ki je tačas osvojila Alžirsko, se je obdržal na prestolu. Da bi si pridobil Napoleonove pristaše, je dovolil prepeljati Napoleonove ostanke s Sv. Helene v Pariz.

Ker ni hotela njegova vlada ugoditi tožbam proti bogatašem in mogotcem in razširiti volivne pravice, so se začeli februarja leta 1848. nemiri. Upor se je bliskovito razširil tudi po deželi in edina pot kraljeva, rešiti se iz neprijetnega položaja je bila, da se je odpovedal vladarstvu in zbežal.

Revolucionarji so sestavili novo vladu, ki se pa nikakor ni udala skrajnim zahtevam socialistov, ampak ubrala zajedno z novo skupščino neko srednjo pot. Ko so hoteli socialisti s pouličnimi demonstracijami strahovati vladu, je ta ostro nastopila proti njim.

Za predsednika novi republiki je bil izvoljen princ Napoleon, potomec cesarja Napoleona. Kot predsednik se je zavedal svoje vladarske oblasti pa tudi svojega imena. Njegova želja se mu je izpolnila, ko ga je narod leta 1851. vsled zaslug za razširjenje volivne pravice postavil za predsednika na deset let, leto kasneje pa z velikansko večino proglasil za francoskega cesarja.

Evropski vladarji ga sprva niso hoteli priznati za enakovrednega vladarja, ali priljubljenost Napoleonova pri ljudstvu in sijajnost francoskega dvora je novemu cesarju kmalu pridobila tudi na zunaj veljavo in ugled.

Da bi zopet povzdignil že nekoliko otemnelo slavo francoskega orožja, se je novi cesar Napoleon III. leta 1854. zapletel v boj z Rusi. Razkosanost Italije v nebroj malih državic, ga je silila do končne ureditve teh razmer. Avstrija je imela takrat na Laškem še milansko in beneško pokrajino. Ali te dežele nam niso donasale bogve kaj dobička, ker je morala naša država radi varnosti imeti v teh pokrajinah vedno celo armado vojakov, kar je pa povzročalo silno skrb in stroškov. Naraščajoča narodna zavednost in skrivno rovarjenje proti Avstriji je končno priklopelo do vrhunca. Napoleon III. je kot za-

ščitnik Italijanov izzval vojsko leta 1859. ki se je pa za Avstrijo vsled porazov pri Maženti in Solferinu nesrečno končala. Cesar Franc Jožef I. je moral odstopiti Napoleonu Milansko.

Ta uspeh Francozov je priboril cesarju Napoleonu III. prvenstvo v Evropi, in njegov cilj je bil, oslabiti nemške države, kar je že prej Napoleon Veliki dosegel. Zelo ga je torej veselilo, ko sta si Avstrijec in Prus leta 1866. skočila v lase. Mislil si je, naj se le koljejo med seboj, imel bom vsaj manj posla z njimi. Ali zelo hudo ga je dirnilo, ko so Prusi kar zaporedoma podili naše čete pred seboj in prišli julija leta 1866. skoro do Dunaja. Njegova želja, potisniti Pruse v kot, se torej ni izpolnila in z nevoljo v srcu je gledal, kako si Prusija ustvarja močno državo in hlepi za tem, združiti vse nemške dežele v veliko in silno cesarstvo. Vedel je, da pride sedaj na vrsto Francoska in iskal povsod povoda, da bi se udaril s Prusi. Svest si svoje moči, jim je vsled nekega prepira leta 1870. napovedal vojsko.

Nesreča je hotela, da Francozi niso bili za tako veliko vojno zadosti pripravljeni. Prusi in ostali Nemci so se z vso silo zagnali nad Francijo in jo zaporedoma v več krvavih bitkah potolkli ter celo njene cesarja Napoleona pri Sedanu septembra 1870. z vso armado vjeli.

Ko so v Parizu začuli, da je cesar vjet, je razjarjena množica naskočila zbornico in razpodila Napoleonove pristaše, ki so tedaj imeli večino v zboru. Ker so Parizani dolžili cesarja, da je on sam kriv nesrečne vojske, so ga odstavili in proglasili Francosko za republiko.

Nova republikanska vlada se je sicer trudila, kako zadrževati napredujočo nemško armado, ali vsak napor je bil zastonj in naposled se je začela pogajati s sovražnikom. Francozi so morali odstopiti Elzacijo in Lotarinško in plačati pet tisoč milijonov vojne odškodnine.

Francosko cesarstvo je bilo torej pokopano in tretja republika je vzela v roke krmilo francoske države, ki jo danes že devetintrideseto leto vodi. Zgodovina zadnje francoske republike od leta 1870. pa do današnjega dne je pokazala, da se je Francozom dosedaj republika z ozirom na državno gospodarstvo in zunanjo politiko še precej obnesla. Vsled zmanjšanih plač, ki jih imajo predsedniki republike (okoli

en milijon kron), so Francozi v 38 letih prihranili do 1100 milijonov.

Tudi stališče Francoske na zunaj je varnejše kot je bilo za vladanja cesarjev ali pa kraljev. Dočim so ti kar na svojo roko odločevali usodo Francoske, ki je večkrat vsled raznih nepremišljenih korakov trpela hudo škodo, vodijo sedaj vna- nje zadeve odgovorni ministri.

Kakor smo v našem dolgem spisu videli, je bila usoda francoske države od leta 1789, ko se je začel prvi upor proti kralju, pa do leta 1870, ko so zopet oklicali republiko, zelo krvava. Šestkrat so spremenili lice države. Leta 1792. iz kraljestva v republiko, leta 1804. iz republike v cesarstvo, leta 1814. iz cesarstva v kraljestvo, leta 1848. iz kraljestva v republiko, leta 1851. iz republike zopet v cesarstvo in nazadnje leta 1870. zopet v republiko, ki je še danes.

Pariz, to svetovno mesto in moderni Babilon, je bil od nekdaj srce Francije, kamor so se stekale vse žile francoskega življenja. Tu so se venomer porajale misli in načrti, ki so potem švigali po celi državi in vžgali tleča ognjišča. Dogodki v Parizu so bili vedno alarm za vso Francijo.

A tudi ostala Evropa je obračala zvedavo svoje oči proti Parizu, čakajoč, kaj da pride iz tega središča vsega svobodomiselnega gibanja. Posebno pazljivo so zri nani evropski ministri, ki so se vedno bali, da se ne bi zanesli kaki nauki iz Pariza v njihove države. Julijska revolucija leta 1830. se radi čuječnosti tujih vlad še ni mogla razširiti čez francoske meje, ali leto 1848. je pončilo avstrijskega ministra Metternicha, da je klic za svobodo zelo vabljiv in da ga tudi najstrožje policijske oblasti ne morejo udušiti.

Ko so Dunajčani leta 1848. zaznali o vstaji v Parizu, so takoj začeli glasneje ropotati in zahtevati svoboščin, kot jih imajo v Parizu. V Avstriji takrat še nismo imeli državnega zbora. Vlada je bila v rokah cesarja samega. Kmeti stan tedaj še ni bil svoboden. Velike predprave plemenitšev, skrajna nejednakost državljanov pred postavo in druge take »dobrote« so bile kakor nalašč za revolucijo, s katero so si Avstrijci hoteli priboriti boljši položaj.

Upornega gibanja se je cesar vstrašil, odslavljal Metternicha in dal zahtevane pravice. Ali le za čas. Razmere so bile pač zamotane, da celo najuglednejši mo- že pravzaprav niso vedeli kaj in kako.

Tudi na Ogrskem, Laškem in na Pruskem so imeli takrat vroče dneve. Klic po svobodi je donel zmagoslavno po dvor- ranah starokopitne gospode, ki gotovo ni slutila, da se bo ljudstvo, ki je stoletja tlač- čanilo in se dalo guliti, kar naenkrat vstalo in zahtevalo svojih pravic.

Popolno ustavo smo si pri nas pribori- rili šele leta 1860. Na Ruskem so kmata osvobodili tlačanstva leta 1863., ustavo je pa car proglasil šele leta 1905.

Papeštvo in zgodovina.

Z besedo in z dejanjem, s črko in ostrim bodalom bjejo boj nasprotniki kr- ščanstva zoper Cerkev. Tako je bilo od početka njene božanstvene ustanovitve v vseh časih, tako je tudi danes. Ni skoro nauka, ki bi ga ne tajili katoliški nasprot- niki, ni resnice, v katero se ne bi zaga- nali. Najbolj izpostavljeno zasmehu, mrž- nji in sovraštvu je pa bilo in je papeštvo. In tudi pri nas mečejo liberalci in socialni demokratje blato v naslednika sv. Petra. A ravno to, da se je morala sveta Sto- lica kot vodnica Kristove cerkve boriti z najraznovrstnejšimi nasprotniki, to jo je ohranjalo čisto in krepko. In kakšno je bilo njeno orožje? Resnica. In s to je prema- gala ves svet: rimske tirane v prvih ča- sah, krivoverce, despote, kralje in cesarje, ki so njej kopali grob, a so padli sami vanj.

Zdi se nam primerno, da tudi cenjeni bralec »Domoljuba« dobe kratek vpogled v to, kolikšnega pomena je bilo papeštvo za vesoljno človeštvo.

Kristus je ustanovil na zemlji svoje kraljestvo, sveto Cerkev, ki naj bi vodila duše proti srečni večnosti. Cerkev mora torej skrbeti za ljudi, za njih dušni blagor in posredno tudi za telesni, začasni blagor na zemlji. Svoji Cerkvi je dal ne- beški Zveličar gotovo obliko. Postavil ji je za učitelje in voditelje svoje učence- apostole, za glavarja pa sv. Petra, posta- vil ga je za neporušen temelj, živo skalo svoji Cerkvi. Izročil mu je ključ, to je vrhovno oblast v svoji državi, izročil v varstvo svoja jagnjeta in ovce, to je vr- hovno pastirstvo nad poslušajočo in učečo cerkvijo, in mu tako dal poslanstvo med vse narode na zemlji. Za sv. Petrom so zastopali v neprestani dolgi vrsti njegovi nasledniki sv. Cerkev kot nezmotljivi oznanjevalci pravega in čistega Kristo- vega nauka. Takoga nezmotljivega učiteljstva je bilo potreba človeštvu, da hrani nepokvarjen Kristov nauk ob vseh časih in prilikah. Resnice, ki jih je učilo pred tisoč in 1850 leti, mora učiti tudi danes. Kar je enkrat odločilo v verskih in nra- vni stvareh, to je nepreklicljivo in ima veljavo za vedno. »Kristus včera, danes in vselej« to je veljalo zmirom za vo- dilno geslo papeštva.

Koliko je imela Cerkev in papeštvo pretrpeti v dobi preganjanja rimskih ce- sarjev? Vse peklenške sile so se zaklele, da zatrejo seme, ki je vzkliklo in se raz- raščalo v mlado, plodovito drevo. Nauk ljubezni in bratstva, ki je zenačil gospoda in sužnja, bogatina in reveža, ki je dal ženi naravnih pravic, ki je otroka rešil očetove krutosti, ki je zahteval požrtvo- valnosti in samozatajevanja, odpuščanja in izpopolnitve, ta nauk se je zdel po- ganom neumnost. In kristjani so jim bili zločinci, ki so se upirali državnemu redu in bili nevarni državnemu obstoju. Zato so jih zapirali v temne, smradljive ječe, jim lomili kosti, jih pekli, žgali, zažigali ovite s slamo in okapljene s smolo kot ba- kile, da so svetili mesto nočnih svetilk, jim žagali roke in druge ude s telesa, jih kri-

žali in metali divjim zverem po amfitea- trih. Zlasti Rim je bil žrelo, ki je nepre- nehoma zijalo, da bi uničilo mlado Kri- stovo nevesto. Tristo let je moril Rim ne- dolžne device in žene, nežne otroke in čvrste mladeniče ter revne starčke, v krvi jih je hotel zadušiti, a dosegel je le, da je iz semena mučencev zrastle nove številne kristjanov. Ko je pa bila mera pol- na, se je razrušil poganski velikan, Rim, kjer so prej uganjali cesarji svoje orgije, kjer je gospodovala nečistost, požrečnost, pijančevanje, kjer je sovraštvo vklepalo roke sužnjem. Papeštvo je zavladalo na mestu tiranov in vstal je krščanski Rim, ne več groza narodov, ampak radost in rešitev. Vanj so zaupno gledali vsi kršča- ski narodi in še gledajo, njim pa, ki morejo spoznati v papeštvu božje naredbe, se zdi nerazrešljiva uganka.

Še ni prav nehalo grozno preganja- nje prvih kristjanov, že so vstali krvi preroki in so začeli sejati hruško med pšenico. Začeli so sejati hruško krivover- stva in razporov v Cerkvi. Mnogi modri- jani so namreč uvideli nepremagljivo silo krščanskih resnic in nedoslednost, brez- pomembnost in bedarijo poganskih prav- lic. Zato so jeli zajemati posamezne res- nice iz krščanstva in hoteli zboljšati in očistiti poganstvo. Tako so napravili ne- kovo novo vero, ki naj bi bila nad poga- nstvom in krščanstvom. Tej zmesi so rekli »višje spoznanje«, njeni spoznavalci so se zvali gnostiki. Strašno so kvarili sveto pismo in spisali celo vrsto ponarejenih evangelijev. Teh krivovercev je bilo ve- liko, zlasti so se namnožili v drugem in tretjem stoletju. Skoro v isti dobi so na- stopili tudi manihejci, montanisti, pozne- je arijanci, nestorijanci, monofiziti itd. Nekateri so zametavali Kristovo božjo naravo, drugi človeško, tretji so prevzeli nauk perzijske vere o dobrem in hudob- nem božanstvu, torej so zametali nauk o vladi enega, edinega, pravičnega Stvar- nika neba in zemlje, dovoljevali so mese- ne strasti in poželenje, s katerim se ustreza božanstvu. Tista doba zgodovine do 8. stoletja v katoliški cerkvi se ime- nuje po pravici doba boja s krivoverstvi. Nasledniki sv. Petra so stali na braniku pravice in resnice, obsodili so krivover- stvo za krivoverstvom, dokler niso nape- sled izginila.

A ne le proti krivoverstvu se je bilo treba braniti papežem, tudi proti samo- volji kraljev in cesarjev so imeli hude, težke in dolgotrajne boje. Cesar Konstan- tin, ki je na čudovit način zmagal svojega nevernega nasprotnika Maksencija, je dal Cerkvi svobodo in jo rešil strašnih pre- ganjanj, a zato je mislil on in njegovi na- sledniki, vzhodnorimski ali bizantinski cesarji, da imajo vso pravico ukazovati Cerkvi in papeštvu po svoji volji. Strašna- ska je bila gospostvaželjnost in tiranija teh cesarjev. Z občudovanja vredno vz- trajnostjo so se ustavljali tje do 8. sto- letja rimski papeži absolutizmu bizanti- skih cesarjev, ki so hoteli imeti Cerkev za sužnjo svojih nagonov in političnih spletk. A to se ni strinjalo z duhom in potrebno svobodoljubnostjo krščanstva. In papeži se niso vklonili. Tudi se niso

vklonili v najhujši borbi, ko se je ves vzohod vzdignil zoper krščanske podobe, zoper njih češčenje. Kruto so nastopali cesarji v tem boju proti papeštvu, z žuganjem in pretnjami in poginom. A prestali so vse viharje, in Gregor II. je odpisal na pretižno pismo tiranu: »Vedi, papeži so posredovalci in zaščitniki miru med vzhodom in zahodom in se ne boje tvojih žuganj.« Odpadel je vzhod in blodi še danes v zmoti, papeži so ščitili resnico in se niso ustrašili zavreči zmoto in jasno pričati čisti nauk.

Ravno tako hude boje so imeli papeži v srednjem veku z nemškimi cesarji, zlasti s Hohenštavfci, pa tudi z angleškimi in francoskimi kralji. Nemški cesarji so pojmovali cesarsko oblast kot najvišji in edini izvor vsega prava, hoteli so, naj bo Cerkev popolnoma odvisna od njih; le oni naj bi smeli nastavljal cerkvene dostojanstvenike, škofove, kanonike in druge duhovnike. In več časa se je to godilo, radi česar je prišlo do groznih zlorab in krivic. Nastavljeni so bili pogosto nevedni duhovniki, ki jim je bilo le za posvetno čast in bogastvo, za čast božjo in v pastirstvo izročene duše se pa niso zmenili. Proti temu je nastopil veliki papež Gregor VII., vpeljal celibat in tako prenovil cerkveno svečeništvo. (Od tedaj se duhovniki več ne ženijo.) In začel se je velikanski boj za neodvisnost Cerkve proti nemškemu cesarju Henrku IV., ki je hotel vladati kot tiran, zavreči svojo pravo ženo in nastavljal visoke cerkvene dostojanstvenike po svoji volji. Kjer koli in kadarkoli so videli papeži krivico, so se ji ustavili neustrašeno, najsi so bili krivični kralji še tako mogočni in vplivni. Branili so pravico in svobodo in tako postali često njeni rešitelji, rešili so narodom samostojnost, ki je tako bridko potrebna za razvoj narodov in njih napredek.

Proti koncu srednjega veka se je jelo po Evropi zopet širiti krivoverstvo in brezboštvo. Na Angleškem je oznanjal nove nauke Wiklif zavrgel je več zakramentov, nauk o milosti itd. Na Češko je zanesel krivo vero Hus, ki je povzročil dolge, krvave poboje in morije. Najhujši izmed vseh je pa bil Martin Luter, ki je zavrgel papeštvo in nezmotljivo cerkveno oblast ter proglasil sveto pismo kot edini vir božjega razodetja. Zavrgel je tudi dobra dela in učil, da zadostuje za zveličanje sama vera brez dobrih del. Dolge boje je povzročil s tem Luter na Nemškem, Ogrskem, Škandinavskem, Francoskem, kamor so razni pridigarji zasejali njegov nauk ali nauk sličen njegovemu. Njegovo krivoverstvo je bilo krivo tudi takozvane tridesetletne vojne, ki je stala vso srednjo Evropo, toliko žrtev, ki je opustošila rodovitne poljane in razdrta cve-toča mesta, da so ostale le razvaline. Tudi k nam je zasejal kriv Lutrov nauk znani Primož Trubar. Kar mrgolelo je pridigarjev po naših slovenskih poljanah. In goreče može je stalo mnogo truda, da so zatrli krivoversko seme in izpulili luliko iz ljudskih src. Tudi tedaj so stali Petrovi nasledniki zvesto na straži in so zavrgli krive nauke, prenovili Cerkev, v katero

so se vrinile po slabosti njenih učencev in učiteljev marsikatero napake. To se je zgodilo na tridentinskem cerkvenem zboru, ki je trajal celih 18 let (od leta 1545 do 1563) in vpeljal popolnoma sveže življenje in nov duh v katoliško cerkev. Z jezuitskim redom je pa dobila Cerkev najzvestejše in najhrabrejšje boritelje v tisti težki dobi.

Ob istem času je odpadla od Cerkve tudi vsa Angleška. In radi kakšnega vzroka? Angleški kralj Henrik VIII., eden izmed največjih tiranov, kar jih pomni zgodovina, se je naveličal svoje prave in zakonite žene in bi se rad poročil z neko mlado dvorjanko, Ano Boleyn. Zahteval je od papeža, naj razveljavi zakon. Ko mu ni hotel ustreči, je zažugal, da odstopi z vso Angleško od papeštva in Cerkve. A papež je čuval nepokvarjeno nauk o nerazdružljivosti krščanskega zakona ter rajši prepustil, dasi s krvavečim srcem, da je odpadla vsa Angleška, kakor bi žrtvoval pohotnežu na ljubo Kristov nauk. In radi tega je minilo več kot sto let krvavih bojov in pomorov. Veliko zvestih katoličanov je dalo svojo krj za Krista. Koliko je moral pretrpeti mali irski narod, ker je ostal zvest sveti Stolicy! O tem poroča vsak žalosten list iz zgodovine tega malega, tako nesrečnega naroda, ki je po svojem trpljenju tako podoben slovenskemu narodu.

Prišlo je znamenito osemnajsto stoletje. Na Francoskem so nastopili novi preroki in začeli strupen boj proti vsem naredbam tedanje družbe, proti naredbam države in Cerkve. Francoska država je res veliko zakrivila, ker je tako guli la nižje sloje in se je njen kralj odedal v nadzemski sijaj — in živel razkošno kot turški paša; tudi med francoskim višjim duhovništvom je bilo mnogo gnilega. A novi preroki niso bičali napak, ampak širili krive nauke in hoteli uničiti Cerkev. Najhujši je bil Voltér, ki ni imenoval Cerkve drugače kot »nesramnico« in se zaklel, da jo mora uničiti v dvajsetih letih; apostolov je bilo dvanajst, da so jo sezidali, podreti jo pa hoče on sam. Kmalu so dozoreli sadovi brezverstva, rodila se je francoska revolucija. Vpili so: »Svoboda, bratstvo, enakost!« in sekali drug druge-mu glave. Neki znameniti revolucionarec je sam označil grdo laž teh besedi. Rekel je: »Korakamo od zločinstev do pomiloščenj in od pomiloščenj do zločinstev. Veliko državljanov je prišlo tako daleč, da zamenjuje vstaške upore z veliko vstajo za svobodo, vzpodbujanje roparjev ji velja za dokazovanje krepkih duš in rop za čin javne varnosti. Čuden način svobode se razvija, ko se govori: 'Svoboden si, a misli kot mi, sicer te izročimo ljudski osveti, svoboden si, a pripogni glavo pred malikom, kateremu zažigamo mi kadila, sicer te izročimo ljudski osveti, svoboden si, a pridruži se nam, da zasledujemo može, katerih pravičnosti in globokoumnosti se bojimo, sicer te izročimo ljudski osveti.« Padlo je na tisoče žrtev, padla je tudi glava francoskega kralja in kraljice, javno so odpravili bogoslužje ter pomorili in izgnali mnogo duhovnikov. Nastopil je Napoleon, vpokoril narode, se igral s pre-

stoli kot s kockami. Kralji so se tresli pred njim, vse se mu je klanjalo in ga ubogalo. Zahteval je tudi od papeža pokorščino. A Pij VII. se ni vdal, dasi ga je Napoleon oropal države in ga tiral v jetništvo na Francosko. Tudi ni mogel doseči, da bi razveljavil njegov veljavni zakon s pravo ženo. Padel je Napoleon s prestola, papež se je pa vrnil zmagovit v svoj staroslavni Rim.

Papeštvo je varovalo narode pred nasilnostmi njih vladarjev, kakor smo pogosto videli. A varovalo in rešilo je tudi Evropo pred divjimi narodi, ki ji je preti-lo često od njih popolno opustošenje in pogibel.

V tretjem, četrtem in petem stoletju po Kristovem rojstvu se je začelo v Evropi velikansko gibanje med narodi, ki mu pravimo preseljevanje narodov. Povzročili so to preseljevanje divji Huni, ki so vdrli skozi Ural iz Azije in se razšli po Evropi kot povodenj. Koder so hrumeli na svojih malih konjičih, so bila razdrta mesta, so se vršili požari, krvave morije, za seboj so puščali razmesarjena trupla in ožgane puščave. Narodi so se umikali pred njih krvoločnostjo proti zahodu, napadali so mirne prebivalce, da bi si izvojevali novih pokrajin. Po vsi Evropi je zavladalo velikansko klanje, in zdelo se je, da ne bo prej miru, da narodi pomore drug drugega. Huni so divjali vedno bolj proti jugu, ker so jih mikale lepe ravnine. Vlada je tedaj Atila, imenovan »šiba božja«. Svoj sedež je imel med Donavo in Tiso na današnjem Ogrskem. Opustošil je vsa stara mesta po naši domovini, vzel Ogled ali Akvilejo, ključ do Italije, in jo udaril nad Italijo samo. Takrat je vladal v Rimu papež Leon, ki mu je nadela zgodovina ime Veliki. Bil je učen in pogumen, blagoslov za ubogo človeštvo. Z zaupanjem na Boga se je napravil naproti divjemu Atili, ki je drl po Gorenji Italiji in pustošil ter razdiral mesta in polja. Pri Mantovi sta se srečala. In česar niso premogle vse vojske, je storil Leon Veliki brez orožja. Pregovoril je krvoločneža k vrnitvi. Skoro potem je bil tepen v svetovno znani bitki na Katalonskem polju. Pa tudi še drugače je skrbelo papeštvo, da bi osrečilo narode in jim dalo mir. Posiljalo je blagovestnike, ki so sejali med ropazelnice in divjake seme svete vere in jih učili poljedelstva, živinoreje in sad-jereje.

Nova velika nevarnost je pretila Evropi, ko so jeli Arabci širiti svojo mohamedansko vero iz Meke in Medine čez vso Azijo, ko so podjarmili tudi Sveto deželo, vso severnoafriško in zahodno Španijo. Za Arabci so pritiskali še Seldžuki in Turki, in nastala je grozna nevarnost za Evropo. Papeži so jo takoj videli in klicali so narode na križarske vojske, ki so iztrgale brezvercem Palestino iz rok in ustavile za par stoletij silen tok, da se ni raz-lil čez evropske poljane. Žalibog da krščanski vladarji niso dovolj podpirali tega stremljenja, ki je imelo tako velik pomen za človeštvo in kulturo. — V štirinajstem stoletju so si osvojili Turki prve pokrajine na Balkanu, polagoma so vzeli Bolgarijo, Srbijo, Bosno in Makedonijo,

premagali naposled Carigrad leta 1456 in potem leto za letom napadali srednjo Evropo, zlasti Ogrsko in naše slovenske in hrvaške dežele. Papeži so klicali dovoli zgodaj na sveto vojsko zoper polumeseč, pa njihov glas je bil pogosto glas vpjajočega v puščavi, pošiljali so goreče pridigarje, ki so klicali ljudstva na boj. Razpisovali so odpustke za bojevnike proti Turkom in podpirali te vojske tudi z denarnimi zbirkami. In večkrat so bili tepeni in poraženi Turki vsled prizadevanja papežev, tako v znameniti bitki pri Lepantu 1571 in pred Dunajem leta 1683. Zlasti v zadnji bitki je imel največ zaslug goreči papež Gregor XII., da je bila zmagovalna za krščanski svet. Videl je največjo nevarnost, ki preti krščanstvu in Evropi, in pisal je pismo velikemu polskemu kralju Ivanu Sobieskemu, staremu borilcu s Turki. Plemeniti kralj je slušal glas svetega očeta in se ni dal pregovoriti hinavskim spletkam francoskega kralja Ludovika XIV., ki je komaj čakal razpada Avstrije. Da, Evropa se mora zahvaliti papeštvu, da je ni tedaj uslužil Turčin.

Ogromen je pomen papeštva v zgodovini človeštva. Koliko so storili papeži za znanost in umetnost, o tem lahko sodi oni, ki si ogleda stari Rim, kjer študirajo starine dandanašnji največji tudi brezverski učenjaki, kjer se tkaajo največji umetniki in iščejo novih poti svojemu umetniškemu stvarjanju. Sveti oče Leon XIII. je odprl velikansko vatikansko knjižnico, ki šteje samo rokopisnih zbirk čez 25.000, da lahko študira vsakdo iz arhivov in starin zgodovino papeštva in Cerkve ter se prepriča, kako zlobna je trditve nasprotnikov, da je Cerkev sovražnica kulture in napredka, da katoličani ljubimo temo in nočemo in ne moremo napredovati v znanstvu. Po pravici piše neki protestantski zgodovinar o papeštvu te-le besede: »Zgodovina nima dovolj junaških naslovov, da bi tudi le približno označili ves svet obsegajočo delavnost, velika ustvarjena dela in neminljivo slavo papežev... Njih dolga vrsta bo tvorila na nebu kulturne zgodovine sestav, ki po svoji svetlosti prekosi vse druge vrste knezov in vladarjev vseh časov.« Tako priznanje daje papeštvu protestant, nasprotnik katoliške cerkve. In tako ne govori samo ta mož, tako govori tudi cela vrsta drugih protestantov, tako govori celo zloglasni Voltér.

Iz teh dejstev lahko vidimo, da je papeštvo res trdna skala, ob katero zastoni butajo vsi valovi in viharji. Rušili so se prestoli vladarjev, umrli so onemogli brezverci, ki so napadali Petrove naslednike, papeštvo stoji trdno in neomajeno in sveta Cerkev je danes tako čila kot v prvih časih krščanstva.

Društva, snujte odseke!

Da bi se delovanje v društvih poživilo in več koristi donášalo; da bi se udje živahneje gibal in imeli kaj uspehov pokazati, — zato je sklenil

letošnji občni zbor S. K. S. Z., naj se ustanove po vseh društvih razni odseki.

Društvenim voditeljem (duhovnikom) bodo ti odseki v pomoč, zato naj gotovo delajo na to, da se ustanove, saj bodo njim sanim en kos prepotrebne dela odvzeli.

Danes Vas prosimo in pozivljemo: Ustanovite v kratkem **abstinenčni in izselniški** odsek!

To storite tako: Pri društvenem sestanku — po kratkem nagovoru, v katerem se pojasni, za kaj se gre — izvolite za vsak odsek svojega načelnika, ki naj bo vnet za dotično stvar, podjeten in agilen. Njegova reč je, da stvar dalje izpeljuje.

In sicer naj načelnik:

1. nabira udov,
2. vodi njih zapisnik,
3. zbira ude v posvete (vsaj vsak mesec, pri abstinenčni v začetku še večkrat, najbolje vsak teden),

4. naznani sebe kot načelnika in števílo (ne imen) svojih udov centrali v Ljubljani, odkoder bo dobil na zahtevo tudi potrebnih pojasnil in za abstinenco tudi sprejemnice.

Ako je pri Vas tudi Marijina družba, je najprimernejše, da se v odseke izvolijo člani izobraževalnega društva kakor tudi Marijine družbe, da imata obe organizaciji skupne odseke.

Za abstinenco se piše na naslov: Društvo »Abstinent« v Ljubljani.*

Za izselništvo pa: Družba sv. Rafaela v Ljubljani.

Vsak odsek je seveda pod vrhovnim nadzorstvom društvenega odbora.

Kaj naj odseki delajo?

A. Abstinenčni.

Abstinenčni odsek naj si prizadeva, da pridobi kolikor mogoče veliko udov med društvenimi člani, pa tudi med ljudstvom sploh.

Udje so lahko popolni abstinentje, v drugi vrsti pa tudi zmerniki, ki imajo voljo, pijančevanje zadržati. (Prvi bodo dobili dve sprejemnici: društva »Abstinent« in družbe treznosti; drugi samo družbe treznosti.)

Načelnik se za agitacijo lahko posluži nabiralnih pol (bloka) za nabor abstinenčnih čet (ki ga dobi na zahtevo pri društvu »Abstinent« v Ljubljani). A te veljajo samo za popolne abstinentne.

Vsak odsek (četa) naj ima:

1. Naročeno »Zlato dobo«, ki naj jo tudi pridno prebira.
2. Če je kak važen članek v »Zlati dobi«, naj se pri društvenih sestankih prebere naglas, da ga slišijo tudi drugi.
3. Naj ima vse slovenske protialkoholne spise, da se udje odseka o tem lahko

*) Tudi izvenkranjska društva naj se obračajo v Ljubljano toliko časa, dokler ni v vsaki pokrajini zasnovana posebna tozadevna organizacija.

ko natančneje poučé, posebno: »Sveta vojska«, ki naj jo skuša razširiti med ljudstvom v kolikor mogoče mnogih izvodih, dalje »Proti alkoholu brez dvoma!«, »Kaj je torej z alkoholom?«, »Početek protialkoholnega gibanja na Slovenskem«, »Gori, pomagajte!« itd.

4. Nabavi naj si in obesi na steno v društveni sobi protialkoholne podobe. Naročajo se s knjigami vred v Katoliški Bukvarni v Ljubljani.

5. Vsako leto naj bo v vsakem društvu vsaj eno predavanje o tej zadevi.

6. Uprizori naj se gotovo protialkoholna gledališka igra.

7. Udje naj agitirajo za zdržnost in treznost kakor najbolje znajo.

B. Izselniški.

Pri izselniškem odseku se ne gre za prav veliko udov, pač pa naj bodo udje razdeljeni po raznih vaseh, tako da imajo lahko v razvidu vse one, ki se izseljujejo. Vsak odsek naj ima:

1. Naročen časnik za izseljence »Ave Maria«.

2. Naj zasleduje v tem in tudi drugih domačih listih vse objave, ki se tičejo izselništva, in naj jih objavlja v društvenih prostorih s tem, da jih kdo javno prebere ali nabije na steno (ali tablo).

3. Naj ima v zalogi knjižico »Kažipot za izseljence« in znake za izseljence, ki se dajejo potnikom v Ameriko. Za one pa, ki se hočejo preseliti v kak izmed krajev, ki so navedeni na priloženi »Izkaznici«, naj imajo pa v zalogi te izkaznice. (Vse to se dobi na zahtevo pri Rafaelovi družbi v Ljubljani.)

4. Naj imajo v razpregledu vse, ki se hočejo iz dotične župnije izseliti v tuj kraj.

Komur ni resnične potrebe, ali pa če se mu v tujini ne obeta nič dobrega, naj mu izseljenje odločno odsvetujejo. Izselniški odsek nikakor ne sme izseljevanja pospeševati, ampak nepotrebno izseljevanje preprečavati.

Kdor pa na vsak način hoče ali mora iti po svetu, naj ga napeljujejo na to-le:

- a) Da se pred odhodom poslovi pri domačem dušnem pastirju;
- b) da, če gre na dolgo pot, opravi pred odhodom spoved;
- c) naj pazi, da se ne da na potu opehariti in zapejati (preskrbé mu morda tudi vozno karto, vsaj ako si sam ne zna pomagati);
- č) dekleta naj posebno poučé, da naj ne potujejo daleč same, naj se varujejo pred moškimi, naj neznanemu človeku nič ne zaupajo in verujejo, naj ne sprejemajo slabih in nevarnih služb;
- d) izseljenci v Ameriko naj gredo samo v take kraje, kjer so rojaki-Slovinci, kjer je blizu cerkev in duhovnik, ki ga razumejo. Varujejo naj se pa tudi pred slabimi rojaki in »saloni«;
- e) v novem kraju (Evropi kakor Ameriki) naj se kmalu priglase tamkajšnjemu dušnemu pastirju.
- f) naj vstopijo tam v katoliška društva in cerkvene družbe.
- g) naj se naroče na dobre katoliške časnike.

»Izkaznice« naj se pravilno izpolni: ime, značaj in dosedanje bivališče izseljenca, ter podpis društva in dotičnega načelnika. Izkaznica velja obenem kot priporočilni listek za v novem kraju. — Poleg izkaznice naj se pa še posebe pismeno (vsaj na dopisnici) sporoči v novi kraj (kakemu katoliškemu društvu, Marijini družbi, duhovniku ali kaki drugi za to primerni osebi): Ta in ta pride ta dan k Vam. Prosim, zavzemite se zanj, poskrbite zanj itd. . . .

Nasprotno naj se pa izselniški odsek zavzame za tiste, ki pridejo iz tujih krajev k vam.

Društveni vestnik.

DEKANIJSKI ODBORI.

Že lepo število izobraževalnih društev je ustanovljenih na Kranjskem. Vsako društvo je ob svoji ustanovitvi polno življenja, lepo se začne razvijati in pričakovati bi bilo najlepših uspehov. Toda v marsikaterem društvu, kjer je bilo ob ustanovitvi veliko navdušenje, ponehava zanimanje za društveno življenje in društva začno nazadovati in hirati. Vzrokov temu moramo iskati večinoma v pomanjkanju discipline, v nadvladi, ki jo hočejo imeti nekateri člani nad drugimi, potem tudi v preveliki občutljivosti nekaterih članov itd. Zelo važen vzrok je pa tudi to, da je društvo navezano samo nase, da ni v nobeni zvezi, nobeni dotiki s sosednjimi društvi, da bi moglo z njihovim nasvetom ali z njihovo pomočjo preboleti notranjo krizo, ki se smpatije pojavlja v naših društvi. Da se ta nedostatek naših izobraževalnih društev odpravi in se zanese novo, sveže življenje v naša izobraževalna društva, sklenila je Slov. kršč. soc. zveza kot centrala izobraževalnih društev, da se ustanove po dekanijah »dekanjski odbori«, kojih delokrog in poslovnik spodaj priobčujemo.

Ti odbori naj bi bili nekako duša vseh društev v okraju, poživljali naj bi jih in navajali k enotnemu delovanju. Namen odborov je, da ohranijo lepo razvijajoča društva v njihovi živahnosti, slaba in hirajoča društva na novo poživijo in ustanavljajo nova, kjer so zanje ugodna tla; med ljudstvo pa širijo zanimanje za društveno življenje in delovanje. Potom odborov naj bi se zblížala posamezna društva; člani teh društev naj bi se med seboj spoznavali in čutili kot bratje med seboj. Na ta način, ko bi društveniki kakega slabjšega društva videli lepe uspehe drugih izobraževalnih društev, vzbudila bi se jim zavest moči in dobili bi več navdušenja za društveno delovanje. Odborova skrb bi naj tudi bila, da se vsa društva v njegovem področju enotno vodijo in delujejo primerno časovnim potrebam. Odbor naj bi tudi bil vez med društvi in Zvezo v Ljubljani.

Da bo pa predsedstvo, katero izvoli odbor izmed sebe, res vršilo to svojo nalogo, je treba, da je sestavljeno iz delavnih mož, ki se zanimajo za napredek društev, ki sami delajo v društvi in imajo skušnje

v društvenem življenju in delovanju. Tudi kaj bi ne smel nihče iskati svoje časti, ampak iskal naj bi le prilike, da more uspešno delati za blagor ljudstva, ki hrepeni po izobrazbi, za rešitev mladine, ki potrebuje nujno varstva in opore.

Če torej hočemo, da bodo naša mnogostevilna društva res delovala in dosegala svoj namen, je neobhodno potrebno, da se po vseh dekanijah t a k o j ustanove dekanjski odbori. Naj bi se zavzeli za to vsi, katerim je res mar za napredek in blagor našega naroda.

Kdor bi o tem želel še kakih natančnejših informacij, naj se obrne na Slovensko kršč. soc. zvezo v Ljubljani.

POSLOVNIK DEKANIJSKIH ODBOROV.

§ 1. V vsaki dekaniji se osnuje dekanjski odbor izobraževalnih društev.

§ 2. V ta odbor spadajo vsi predsedniki in tajniki posameznih društev.

§ 3. Ta odbor izvoli iz svoje srede predsedstvo, ki obstoji iz predsednika, tajnika, blagajnika in dveh odbornikov.

§ 4. Predsedstvo naj ima redno vsak mesec sejo.

§ 5. O sejah naj se vodi zapisnik, katerega prepis naj se pošlje S. K. S. Z. v Ljubljani.

§ 6. Odbor ima vsakega četrta leta sejo, o kateri se tudi napravi zapisnik in pošlje Zvezi.

§ 7. Seje predsedstva, oziroma odbora, naj se ne vrše vedno na enem kraju, temveč menjavajo naj se po krajih, kjer so društva.

§ 8. Pri vsaki seji naj se določi kraj in čas prihodnje seje, oziroma tudi tvarina za prihodnje posvetovanje.

§ 9. Naloga dekanjskega odbora je:

a) da nadzira obstoječa društva, da delujejo v smislu pravil; zato se vrši vsako leto revizija posameznih društev;

b) da snuje nova izobraževalna društva, kjer je upati, da bodo prospevala;

c) da osnuje knjižnice, kjer ni mogoče ustanoviti društev;

č) da prireja društvom poučne tečaje in skrbi za predavatelje;

d) da skliče vsako leto dvakrat shod delegatov in priredi vsako leto enkrat dekanjski shod vseh društev;

e) da zbira zapiske občnih zborov posameznih društev, iz katerih potem napravi poročilo za Slovensko kršč. socialno zvezo.

§ 10. Sklepi odborovih sej vežejo vsa društva.

§ 11. Vsako društvo mora svojo prireditve 14 dni prej naznaniti predsedstvu dekanjskega odbora in ta jo sporoči Zvezi.

§ 12. Prispevek v blagajno dekanjskega odbora določi za društva odbor.

× × ×

Iz S. K. S. Z. »Izkaznice«, ki so se razposlale te dni vsem izobraževalnim društvom na ogled, se bodo dobivale v S. K. S. Z. v Ljubljani. Priporočamo društvom, da bi jih nabavila za vse tiste članke, ki potujejo v svet.

× × ×

Znake S. K. S. Z. priporočamo vsem našim somišljenikom; zveza bo kmalu razprodala že drugi tisoč znakov! Sedaj so se naročili tudi za ženske somišljenice posebni znaki! Ko pridejo, bomo že objavili. V Ljubljani se znaki dobe v upravnistvu »Slovenca«, Katoliška tiskarna. Na Ježelo, in pa v večjih množinah se pa dobe le v tajnistvu S. K. S. Z., Dunajska cesta 32, II. — Somišljeniki, posegajte po znakih, saj stane vsak le 70 vin.

Razne stvari.

Lipa — zdravilno drevo. Že iz pradednih časov nam je lipa znano zdravilno drevo od kojega v ta namen služi: cvet, listje, skorja, ličje in les; pomniti pa je, da se pri cvetu imajo usnjati rumeni listi odstraniti. 1. Najbolj znan je iz lipovega cvetja čaj, kot izborno sredstvo, da se človeka spravi v pôt. 2. Lipov čaj je izvrsten zoper razne katere: zoper star kašelj, zoper zaslizenie prsi, zoper zaslizenie sapnik in zoper zaslizenie ledvice. 3. Lipov čaj umiri želodčni krč. 4. Lipov čaj popravi slabo prebavo ter odstrani bolečine v trebuhu, pa tudi jednostranski glavobol. Slaba prebava pa se tudi popravi, če se z mlekom ali sladkorjem ali na jed potrošeno jemlje po srednjo žlico celo fino stolčenega lipovega oglja. 5. Lipov čaj, ki se mu pridene malo strdi in se ga skoz nekoliko časa z mlekom pije za zajtrk, čisti kri. 6. Kdor je jako slab, da se pri ponočnem počitku poti, naj jemlje z mlekom na dan po dve žlici praška, ki si ga je naredil iz lipovega oglja. 7. Tudi pri boleznih na jetrih učinkuje lipovo oglje izvrstno. 8. Kdor ima opekline, gnoječo se rano ali rano sploh, naj kuha lipovo zeleno listje, skorjo in ličje tako dolgo, da dobi sliznato tvarino, in to naklada. Tudi stolčeno oglje bo rane sušilo in storilo, da nova koža hitreje raste. 9. Lipovo oglje daje pomešano z drobno stolčenim žajbljem najboljši prašek za zobe.

Ponte di Rialto v Benetkah je v nevarnosti, da se podere. Na mostu so opazili nevarne razpokline. Oblast je vse potrebno odredila, da prepreči katastrofo.

Turban — najnovejša ženska moda. Parižanke so se v najnovejšem času odločile za turban kot pokrivalo. Ta moda sicer ni tako nova, kakor bi kdo mislil, marveč nam Tackeray v svojem romanu »Semenj življenja«, ki se vrši v začetku minulega stoletja, poroča o turbanih kot ženskem pokrivalu. Turbani ne bodo tako obširni kakor zadnji modni nestvori, kar je vsekakor že pridobitev. Razume pa se, da ženske tudi turbanov ne bodo nosile brez različnih čudnih ptičjih eksemplarov in okraskov in bi morda lahko prišla do porabe tudi enkrat poštena domača goska — ne-li? Pa tudi Indijanci že nestrpno čakajo na to, da pride njih narodna noša, pri kateri igra ptičje perje glavno vlogo, že tudi enkrat v veljavo pri evropskih damah. Upajmo, da pridejo takoj za Turki na vrsto.

»Mačji klub.« Bogate pittsburske dame so naprosile oblasti za inkorporacijo njihovega novoustanovljenega mačjega kluba. Namen novega ženskega kluba je importirati čistokrvne dolgo- in kratkodlake mačke iz vseh krajev sveta; nadalje bodo dame skrbale za vse one mačke, katere se najdejo brez gospodarjev. Poleg tega bude klub tudi skrbel za to, da bodo imele mačke sploh lepše življenje, kakor običajno.

Slikar brez rok. Na veliki slikarski razstavi londonske kraljeve akademije je razstavljena to leto izborna slika slikarja brez rok, Bertrama Hilesa. Hiles je izgubil vsled neke nesreče kot osemletni dečko obe roki. Toda že takrat je kazal nagnenost in talent za slikarsko umetnost. Dečko ni hotel pustiti svojega nagnjenja in se je z junaško potrpežljivostjo vadil slikati s svinčnikom med zobmi. Po dveh letih je Hiles v slikanju že prekosil svoje tovariše, je dobil kot desetleten dečko darilo na umetniški šoli v Bristolu in je pozneje nadaljeval svoje študije v Parizu. Ko je pozneje prvič razstavil v Londonu svoje slike, so našle iste splošno priznanje in jih je kupila kraljica Viktorija. Hiles slika navadno male sličice, vendar je pa že risal pokrajinske slike do velikosti 60 centimetrov.

Posteljna vlaga.

Odstanitve takoj z uporabo »VSTANI!«, zakonito zavrnjeno. Starost in spol se naznani. Knjižico pošlje zaštonj »Zavod Aesculap« 431, Regensburg, Bavarsko. 2284 32-1

Puške!

Lancaster . . . od K 28.—
Flaubertpuške . . . 8-50
Pištola . . . 2.—
Samokresl . . . 5.—

Poprave ceno. Ilustrirani cenik franko. 870
F. Dušek, Opčno 123, Češko.

Zastonj in poštne prosto

pošiljam vsa o-mur moj veliki bogato ilustrov. glavni cenik s 500 slikami s - lidnih, dobr h in cenih glasbil vseh vrst.

C.šek, dv. založnik
Jan Konrad

razpošiljalnica v Mostu št. 1332 (Češko). Violine za učence brez lo- a po K 480, 550, 6.—, 683. Lok K - 83, 1.—, 1 80, c tre, piščali, kl rin ti, harmonike itd. b gata izbira v zalogi. Nikak riziko! Zamea dovoljena ali denar nazaj

Dobro!
Poceni!

Nikel remont ura K 2 50
Amerik. roskopljura . . . 3.—
Švicar. roskopljura . . . 4.—
z dvoj pokrovom . . . 6.—
prist srebr., c kr. . . 7.—
pamirana . . . 7.—
Izvirne Omegaure . . . 18.—
Stenske ure, 70 cm . . . 7.—
Z budi ku in bitno opremo . . . 10.—
Z godbo, budi ku in bitno opremo . . . 14.—
Švarevaldska ura s . . . 5.—
kukavico . . . 5.—
Budilka, nikel, 19 cm . . . 2.—
visoka . . . 2.—
Budilka s stolp zvonc. 5.—
3letno jamstvo. Zamea ali denar nazaj. Razpošilja po povzelju.

Maks Böhnell

Dunaj IV, Margaretenstr. 27/19.

Urar, sodnijsko zaprišežen cenilec. Ustanovljeno 1840. Zahtevajte moj veliki cenik s 1000 slikami, ki se pošlje vsakomur zaštonj in franko ne da bi se sililo kupiti.

2 učenca za kovaško obrt

sprejme takoj s hrano
Mihael Weiss, kovaški mojster, Ljubljana, Konjušna ulica št. 12. 2938

1000 do 2000 K

letnega zaslužka

s pletenjem na naš najnovejši pletilni stroj. Potrebna glavica 130 K. Delo zajamčeno. Oddaja ne ovira. Zahtevajte prospekt.

Češka dom. industrija „samostojnost“ Praga II. Venoljev trg 63/38.

Pletilne iglice rožljajo podstavki klopočejo

in dame se marljivo posvetujejo, kaj naj store pri prehlajenju svoje. In pokaže se soglasje, da vse uporablja Fayeve pristne sodenske mineralne pastile in da zopet uporabljajo samo Fayeve pristne sodenske, ko se gre zato, da se odpravi s sveta nenadoma nastopajoča katarna prikazen. Kupijo se Fayeve pristne sodenske v vsaki lekarni, drožeriji ali prodajalni mineralne vode za K 1 25 škatljico. Ponaredbe naj se pa odločno zavrnejo. Glavno zastopstvo za Avstro-Ogrsko: W. Th. Guntzert, Dunaj IV./1, Grosse Neugasse 17. 3431

: TEODOR KORN :

pokrivalec streh in klepar ter vpeljavec vodovodov, Ljubljana, Slomškove ulice št. 3 in 10 ter lastnik že 86 let obstoječe trgovine Josip Stadler v Ljubljani, Stari trg št. 9, se priporoča za napravo vseh v njegovo stroko spadajočih del — Glavno zastopstvo za slovenske dežele za najnovejšo razsvetljivo „Brikettid“-luč, obilnostno dovoljena za upeljave v stanovanjih, gostilnah, prodajalnah itd. Najcenejša luč, brez vsake nevarnosti, najenostavnejša oprava. Lični mali aparati se napolnjujejo z malimi „Brikettid“-kosi ter vodo. Vsa pojasnila in prospekte dobi na željo vsakdo pri meni brezplačno. 1093 14-1

Kdor hoče blago naročiti

naj nemudoma piše po vzorce dokler ne poidejo. Naznani naj se cena in vrsta blaga od katerega se žele vzorci.

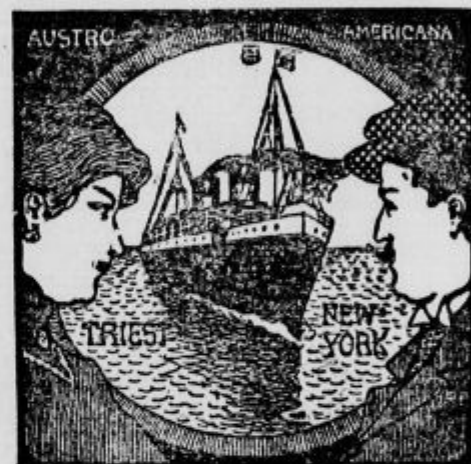
Naslov: 2597 9-1

Pošiljateljstva trgovina blaga

R. MIKLAUC

Ljubljana, Stritarjeva ulica št. 5.

Cene najnižje. --- Vzorci poštne prosto.

Putniki v Ameriko
Kateri želijo dobro, po ceni in
zanestljivo potovati naj se obrnejo
na
Simona Hmetek
v Ljubljani Kolodvorske ulice 20,
Klobovski ul. 2. Vseeno do se brezplačno.

Istotam sprejemajo se dobri in zanestljivi zastopniki.

Razširjajte Domoljuba.

Za jesenski in zimski nakup blaga

najdete v trgovini

„**Pri Škofu**“

v Ljubljani, Pogačarjev trg (Sadni trg)

zelo veliko izber blaga
zadnje novosti.

Cene nizke — postrežba
2596 znano dobra. 10-1

Sirolin

„Roche“

predpisujejo zdravniki
vsak dan pri

boleznih na pljučih
kašlju, katarih,
oslovskem kašlju, influenci.

Dobiva se na zdravniški
predpis v lekarnah po H. 4. otehlenica.

Zahtevajte izrecno Sirolin „Roche“
in odklanjajte ponarčanja in nadomestila.

Tvrška Peter Kozina & Co.

družba z o. z. 2391

v Ljubljani, Breg šte. 20

kupuje vsakovrstne

ZOBOTREBCE

in plačuje lepo robo po visokih cenah.

Izdelovalci in prekupci pošljite vzorce s cenami.

102

Motorje najboljšega sistema, mline in stiskalnice za grozdje in sadje. Železne blagajne, stavbene potrebščine in vso železnino

dobavlja po najnižjih cenah slovenska veletrgovina z železnino

FR. STUPICA v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 1.

Hiša

Zadobrovi št. 37.

z dvema sobama, kuhinjo, kletjo ter drvarnico, hlevom in šupo, dalje vrt in nekaj zemljišča se proda v Spod. 2811 3-1

Mlin z zemljiščem

je na prodaj v Vintarjevcu, občine Šmartno pri Litiji. Cena zmerna. Več se izve pri posestniku 2729 Jožefu Štepec ravno ondi. 4-1

Samo
6 dni

LJUBLJANA HAVRE NEW-YORK

Francoska prekomorska družba. Odhod iz Ljubljane vsak torek. Vozne liste in pojasnila daje amo 383 26-1

ED. ŠMARD

obl. konces. potov. pisarna Ljubljana, Dunajska cesta 19 nasproti znane gostilne pri „FIGOVCE“

Priporoča se domača trgovina

JANKO ČEŠNIK
(pri Češniku)

Naznanjam, pri nakupovanju jesenske in zimske potrebščine, da sem z vsemi novosti že založen, kakor blago za ženske obleke in bluže, volneno, pol volneno, loden itd. Perilni barbant za obleke in bluže, spodnja krila, srajce itd. Novosti v zimskih suknjenih in pletenih velikih rutah, rute, šerpe volnene, ženijske. — Velika zaloga moškega sukna, črne kamgarna, ševiot, kakor modnega za obleke, površnike, zimske sukne itd. Odeje, šivane, volnene, porhataste, koče, konjske plahte itd.

Cene poštene in najnižje. Popolna oprema (bališča) za 2672 neveste. 8-1

Gledalo se je vedno

2595 na 7-1

dobro postrežbo, lepo blago in nizke cene

vsled tega je trgovina

R. MIKLAUC

Ljubljana, Stritarjeva (Špitalška) ulica št. 5

pri slav. občinstvu splošno poznana kot najboljša trgovina blaga za moške in ženske obleke.

Skupna rezerva sklepom 1908 čez 130.000 kron. Upravno premoženje sklepom 1908 čez 3.600.000 K.

Zadružnikov nad 600.

Glavna posojilnica

reg. zadr. z neom. zav. v Ljubljani,

pisarna na Kongresnem trgu št. 15 nasproti nunske cerkve, obrestuje hranilne vloge po

4³/₄ %

t. j. K 475 za vsacih 100 kron, takoj od dneva vložitve, pa do dneva dvige, brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovina, ne da bi se obrestovanje pretrgelo. 3418 1

Ima domače hranilnike.

Uradne ure od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 6. ure popoldne.

Tekoči račun v Avstro-ogrski banki v Ljubljani. Račun poštno hranilnice št. 49.086. Telefon št. 135.

Ustanovljena leta 1882. Telefon št. 185. Poštne hranilnice račun št. 828.405.

Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice

114 registrovana zadruga z neomejeno zavezo 52-1

v lastnem zadržnem domu v Ljubljani na Dunajski cesti št. 18

je imela koncem leta 1908 denarnega prometa nad K 71,417.344-75

obrestuje hranilne vloge po 4¹/₂ %

brez vsakega odbitka rentnega davka, katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloge na tekoči račun v zvezi s čekovnim prometom in jih obrestuje od dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog dne 31. decembra 1908 nad K 17,102.911-27

Posojuje na zemljišča po 5¹/₄ % z 1¹/₂ % na amortizacijo ali pa po 5¹/₄ % brez amortizacije, na menice po 6 %

Posojilnica sprejema tudi vsak drugi načrt glede amortizovanja dolga.

Uradne ure: vsak dan od 8. do 12. In od 3. do 4. ure, izven nedelj in praznikov.